

Własności hiperpłaszczyzny regresji, dekompozycja wariancji, R^2 i jego własności

Stanisław Cichocki

Natalia Nehrebecka

Wykład 4

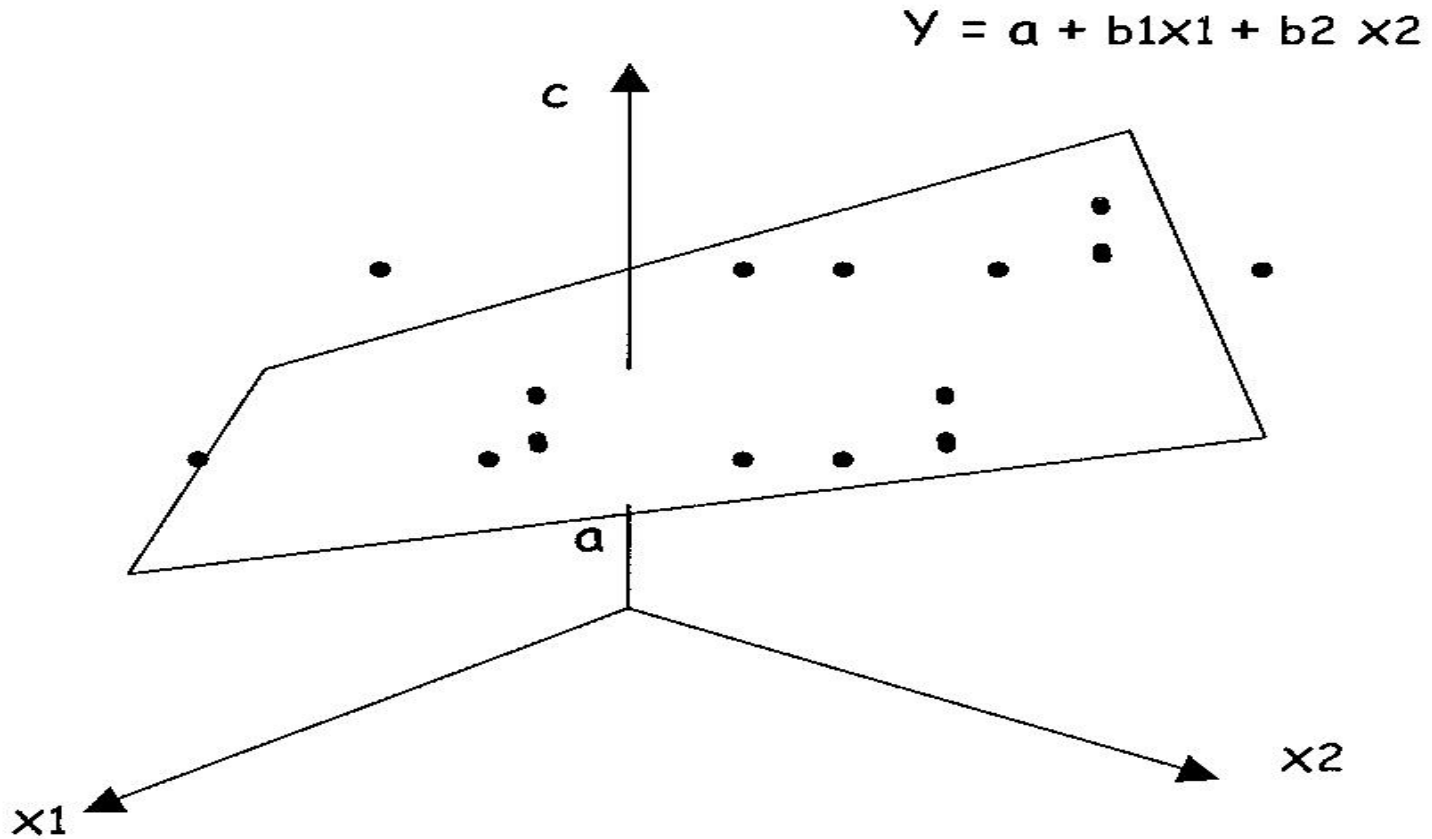
Plan wykładu

- ▶ 1. Własności hiperpłaszczyzny regresji
- ▶ 2. Dobroć dopasowania równania regresji. Współczynnik determinacji R^2
  - Dekompozycja wariancji zmiennej zależnej
  - Współczynnik determinacji R^2

Plan wykładu

- ▶ 1. Własności hiperpłaszczyzny regresji
- ▶ 2. Dobroć dopasowania równania regresji. Współczynnik determinacji R^2
  - Dekompozycja wariancji zmiennej zależnej
  - Współczynnik determinacji R^2

Własności hiperpłaszczyzny regresji

Własności hiperpłaszczyzny regresji

1. $X'e = 0$

2. $\hat{y}'e = 0$

▶ Dodatkowo dla modelu ze stałą:

3. $\sum_{i=1}^N e_i = 0$

4. $\bar{y} = \bar{\hat{y}}$

Plan wykładu

- ▶ 1. Własności hiperpłaszczyzny regresji
- ▶ 2. Dobroć dopasowania równania regresji. Współczynnik determinacji R^2
  - Dekompozycja wariancji zmiennej zależnej
  - Współczynnik determinacji R^2

Dobroć dopasowania równania regresji

Współczynnik determinacji R^2

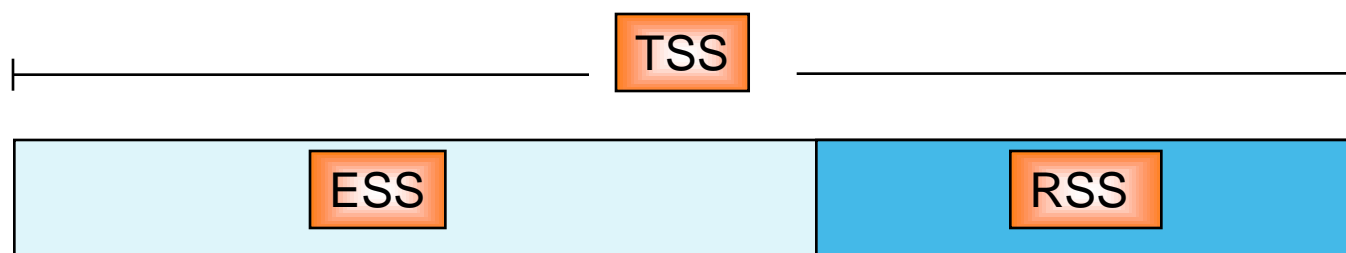
- ▶ Dobroć dopasowania równania regresji (do danych empirycznych) wyrażona jest przez tak zwany **współczynnik determinacji liniowej** oznaczany przez R^2 .

- ▶ Współczynnik ten określa jaka część zmienności zmiennej objaśnianej y jest wyjaśniona łącznie przez zmienność wszystkich zmiennych objaśniających $X_2, \dots, X_K$.
- ▶ Jedną z miar zmienności zmiennej jest WARIANCJA.

Dekompozycja wariancji zmiennej zależnej

Wariancje zmiennej zależnej y można przedstawić jako dekompozycje (podział) na część wyjaśnioną przez model i na część niewyjaśnioną przez model.

Dekompozycja wariancji jest możliwa **JEDYNYE** dla
modelu ze stałą

Oznaczenia (1/3)

▶ Całkowita suma kwadratów:

Zmienność całkowitą zmiennej objaśnianej y , oznaczaną w literaturze angielskim skrótem TSS (Total Sum of Squares), mierzymy za pomocą sumy kwadratów odchyleń obserwacji zmiennej objaśnianej od średniej:

$$TSS = \sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2$$

Oznaczenia (2/3)

- ▶ **Wyjaśniona suma kwadratów:**

Jeśli model zawiera stałą, to całkowitą sumę kwadratów możemy zdekomponować na dwa składniki, na wyjaśnioną (równaniem regresji) sumę kwadratów, oznaczaną przez ESS (Explained Sum of Squares)

$$ESS = \sum_{i=1}^n (\hat{y}_i - \bar{\hat{y}})^2$$

Oznaczenia (3/3)

- ▶ **Resztowa suma kwadratów:**
- ▶ i resztową (niewyjaśnioną) sumę kwadratów, oznaczaną przez RSS (Residual Sum of Squares).

$$RSS = \sum_{i=1}^n e_i^2$$

Oznaczenia

Model: $wydatki_i = \beta_1 + \beta_2 dochod_i + \varepsilon_i$

Source	SS	df	MS
Model	14500.6608	1	14500.6608
Residual	56033.0789	31845	1.75955657
Total	70533.7398	31846	2.21483828

Number of obs =	31847
F(1, 31845) =	8241.09
Prob > F =	0.0000
R-squared =	0.2056
Adj R-squared =	0.2056
Root MSE =	1.3265

- ESS** points to the SS of the Model (14500.6608).
- K-1** points to the df of the Model (1).
- ESS/df** points to the MS of the Model (14500.6608).
- TSS** points to the SS of the Total (70533.7398).
- RSS** points to the SS of the Residual (56033.0789).
- N-1** points to the df of the Residual (31845).
- N-K** points to the df of the Total (31846).
- RSS/df** points to the MS of the Residual (1.75955657).

Współczynnik determinacji R^2

$$R^2 = \frac{\text{wyjasniona suma kwadratów}}{\text{całkowita suma kwadratów}} = \frac{ESS}{TSS} = \frac{\sum_{i=1}^n (\hat{y}_i - \bar{\hat{y}})^2}{\sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2} = 1 - \frac{RSS}{TSS}$$

Dla
modelu ze stałą

$$0 \leq R^2 \leq 1$$

Współczynnik determinacji R^2

Model: $wydatki_i = \beta_1 + \beta_2 \text{dochod}_i + \varepsilon_i$

Source	SS	df	MS
Model	14500.6608	1	14500.6608
Residual	56033.0789	31845	1.75955657
Total	70533.7397	31846	2.21483828

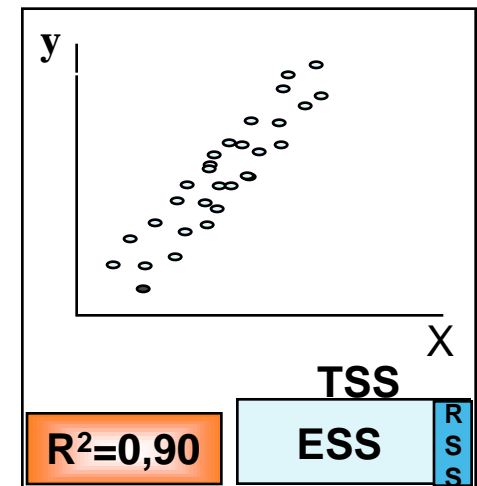
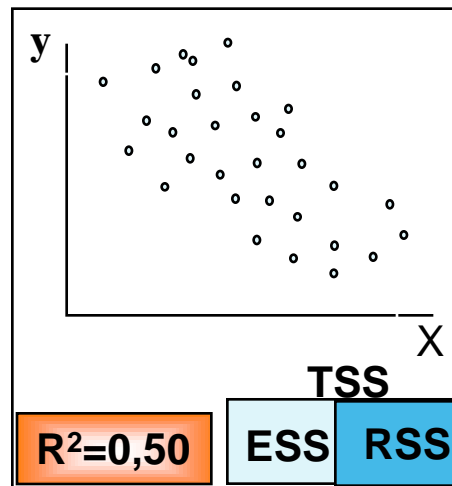
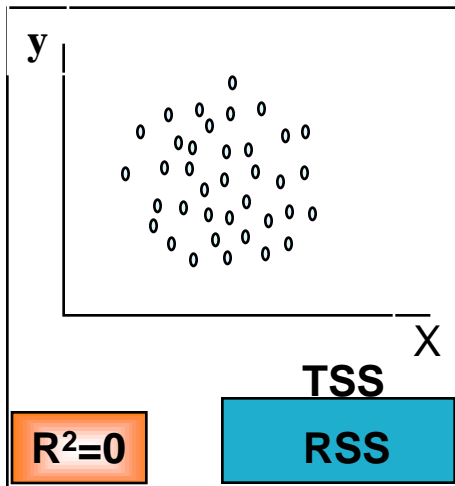
Number of obs = 31847
F(1, 31845) = 8241.09
Prob > F = 0.0000
R-squared = 0.2056
Adj R-squared = 0.2056
Root MSE = 1.3265

TSS

RSS

$$R^2 = \frac{14500,66}{70533,74} = 1 - \frac{56033,08}{70533,74} \approx 0,205$$

Współczynnik determinacji R^2

np. jeśli na przykład $R^2 = 0,7$ to możemy powiedzieć, że 70% zmienności zmiennej objaśnianej y jest wyjaśnione przez łączną zmienność wszystkich zmiennych objaśniających, a 30% zmienności jest niewyjaśnione (jest zmiennością resztową).

Współczynnik determinacji R^2

- ▶ Przypomnij wzór na wariancję (s_x^2) i kowariancję (s_{xy}) empiryczną.

$$b_1 = \bar{y} - b_2 \bar{x}$$

$$b_2 = \frac{S_{yx}}{S_x^2}$$

Współczynnik determinacji R^2

- ▶ W modelu ze stałą i jedną zmienną:

$$R^2 = \hat{\rho}_{xy}^2$$

Współczynnik determinacji R^2

- ▶ R^2 jest WYŁĄCZNIE statystyką opisową i nie należy jej stosować do porównywania modeli.
- ▶ Przy szacowaniu kilku modeli dla danej zmiennej zależnej z różną liczbą zmiennych objaśniających na podstawie identycznego zbioru danych, korzystanie ze współczynnika determinacji R^2 dla wyboru modelu lepiej dopasowanego do danych empirycznych staje się problematyczne.
- ▶ Gdy bowiem dodajemy do równania kolejne zmienne objaśniające to zawsze wzrasta R^2 .

$$placa_i = \beta_1 + \beta_2 \text{wiek}_i + \varepsilon_i \quad R^2 = 5\%$$

$$placa_i = \beta_1 + \beta_2 \text{wiek}_i + \beta_3 \text{plec}_i + \varepsilon_i \quad R^2 = 7\%$$

Współczynnik determinacji R^2

- ▶ **Wynika to z ogólnych własności optymalizacji:** narzucenie ograniczeń zmniejszające zbiór na którym minimalizujemy funkcję celu prowadzi do uzyskania w minimum wartości funkcji celu większej lub równej wartości funkcji celu w minimum dla minimalizacji bez ograniczeń

Współczynnik determinacji R^2

- ▶ Z tego powodu za miarę dobroci dopasowania zaproponowano nie R^2 , a tak zwany „skorygowany współczynnik determinacji” $\bar{R}^2$.

Skorygowany współczynnik determinacji $\bar{R}^2$

- ▶ $\bar{R}^2$ jest skorygowany ze względu na tak zwaną liczbę stopni swobody, to znaczy ze względu na różnicę między liczbą obserwacji N a liczbą zmiennych objaśniających K .

$$\bar{R}^2 = 1 - \frac{N-1}{N-K} (1 - R^2)$$

Zadanie

Oszacowano dwa modele MNK na próbie liczącej 12 obserwacji i otrzymano następujące wyniki:

a) $\hat{y}_i = 2 + 1,5x_{1i} + 3x_{2i}$, $R^2 = 0,8$

b) $\hat{y}_i = 1 + 0,8x_{1i} + 4x_{2i} + 6x_{3i}$, $R^2 = 0,82$

Który z powyższych modeli należy wybrać i dlaczego?

Pytania teoretyczne

1. Pokazać, że w modelu ze stałą suma reszt jest równa zero.
2. Pokazać, że w modelu ze stałą średnia wartość zmiennej zależnej równa jest średniej z wartości dopasowanych.
3. Udowodnić, że w modelu ze stałą $TSS=ESS+RSS$.
4. Podać interpretację R^2
5. Wyjaśnić, dlaczego R^2 nie można używać do porównywania modeli.

Dziękuję za uwagę